

Elin Stendahl
Statistiska centralbyrån

Möte i användarrådet för FoU-statistik, 19-05-2025

Närvarande:

Anna Törneke, Universitetskanslersämbetet
David Birksjö, Tillväxtanalys
Gustav Hansson, Tillväxtverket
Jennifer Åhlberg, RISE
Karl Westberg, Klimat- och näringslivsdepartementet
Katarina Nordqvist, Utbildningsdepartementet
Marianne Hall, Lunds universitet
Patrik Sandgren, Teknikföretagen
Roger Svensson, Institutet för näringslivsforskning
Maria Saker, Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien
Rolf Nilsson, Vinnova (ordförande)

Från SCB

Elin Stendahl, ESA/NUP/INF (sekreterare)
Nils Adriansson, ESA/NUP/INF
Özlem Tepe, ESA/NUP/INF

Frånvarande:

Eva Marie Rigné, Sveriges kommuner och regioner
Kenth Hermansson, Vetenskapsrådet

1. Mötet öppnas

Mötet öppnas 13.00 och ordförande Rolf Nilsson (Vinnova) hälsar välkomna.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns med justering. Punkt 3 Val av justeringsperson läggs till. Övriga punkter flyttas fram och numreras om.

3. Val av justeringsperson

Maria Saker (Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien) väljs till justeringsperson.

4. Mötesanteckningar från föregående möte

Sekreteraren läser upp en sammanfattning av anteckningarna från föregående möte.

Vad som togs upp:

- Resultaten från den senaste omgången av undersökningen Forskning och utveckling i Sverige presenterades samt vilka förändringar som genomförts i undersökningen sedan föregående omgång.
- Behovet av innovationsstatistik på regional nivå diskuterades. Flera ledamöter uttryckte att det finns behov och intresse av att bättre kunna följa innovation på regional nivå.
 - SCB samlar in ytterligare uppgifter i Innovation i företagssektorn på uppdrag av JRC för att analysera innovation ur ett regionalt perspektiv.
- Ledamöterna gavs tillfälle att berätta om vilka frågor de ser framför sig kommer vara aktuella under 2025 och vad de därmed ser att SCB kan hjälpa till med att belysa genom analysrapporter.
 - Rapport om FoU i mikroföretag samt en jämförelse mellan FoU-företag och det övriga näringslivet publiceras innan sommaren.
- På grund av att EU ser ett behov av ökad samordning mellan olika företagsundersökningar som delvis innehåller samma variabler diskuterades ledamöternas behov kopplat till publiceringstidpunkter av statistiken samt hur dessa undersökningar sammanvänds nationellt. Användarrådet uttryckte en tydlig ståndpunkt att sammanvändning inte sker nationellt och att en senareläggning av statistikpubliceringen skulle försämra statistikens användbarhet.
 - SCB har fört fram de ståndpunkter som kom upp på mötet i de internationella sammanhang där frågan har diskuterats. Arbete pågår inom Eurostat, inga beslut finns ännu.
- SCB informerade kort om pågående OECD-projekt samt om en planerad översyn av tidsanvändningsundersökning som ska genomföras under 2025.
 - Projektet har delvis bytt karaktär och omfattar nu hela UoH-sektorn. Kognitiva intervjuer kommer att genomföras för att utvärdera en ny insamlingsmetod.

5. SCB-frågor

Data som tidigare varit belagda med avgifter kommer bli avgiftsfria när SCB tillsammans med Bolagsverket lanserar värdefulla datamängder om företag och företagande.

Den nya indelningen av ämnes- och statistikområden trädde i kraft från och med 1 januari 2025. FoU-, innovations- och it-statistik är nu samlade under området Forskning och det digitala samhället.

Den nya versionen av klassifikationen SNI håller på att implementeras i statistiken. För FoU-statistiken kommer SNI2025 att implementeras för referensår 2025.

Den 20 oktober är det Statistikdagen. Agendan är inte satt ännu så förslag eller idéer på programpunkter kan anmälas till Pernilla Ellting (pernilla.ellting@scb.se).

Kommentarer/frågor:

- Efter en fråga från Tillväxtverket beskriver SCB att SNI-revisionen kan innebära två typer av förändringar som kan leda till tidsseriebrott i statistiken. Dels kan det röra sig om att företag byter bransch för att det skett förändringar i nomenklaturen kopplat till deras näringsgren, dels kan det handla om att företag i samband med revisionen görs uppmärksamma på sin branschkod och ändrar för att de inser att den inte längre stämmer överens med den faktiska verksamheten företaget bedriver. Det finns inget beslut ännu gällande dubbelrapportering (rapportering enligt både den gamla och den nya nomenklaturen) eller tillbakaräkning i FoU-statistiken. Statistik efter SPIN kan ge en mer stabil tidsserie i samband med revisionen.
- Tillväxtverket frågar också hur förutsättningarna ser ut att kunna koppla data kring företag och företagande som blir avgiftsfria till egna datalager. SCB besvarar detta med att organisationsnummer bör finnas tillgängligt i det allmänna företagsregistret vilket bör innebära goda möjligheter till länkning med andra data.
- Tillägg efter mötet: Från den 3 februari 2025 blev Bolagsverkets och SCB:s värdefulla datamängder avgiftsfria. Mer information finns här:
 - [Värdefulla datamängder – grundläggande företagsinformation \(SCB\)](#)
 - [Värdefulla datamängder – Bolagsverket](#)

6. Forsknings- och innovationspropositionen

En ny forsknings- och innovationsproposition, Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (2024/25:60) lades fram under december 2024. Ledamöterna inbjuds att diskutera kring följande frågor:

- Vad ser ni som de viktigaste delarna i propositionen för er organisation?
- Innebär propositionen nya behov av statistik eller analys?
- Har ni några andra reflektioner kring propositionen?

Kommentarer/frågor:

- Teknikföretagen framhåller att de ser ett stort fokus på banbrytande och framväxande tekniker i propositionen och att det är viktigt att kunna följa dessa områden samt att det är aktuellt att försöka mäta excellens för att kunna följa upp målen i propositionen. Vidare pekar Teknikföretagen på att vikten av att bygga kluster och starka miljöer lyfts i propositionen. Det vore intressant att kunna identifiera sådana miljöer genom att följa finansieringen.
- Institutet för näringslivsforskning lyfter att den nya propositionen innehåller många riktade satsningar och mindre fria medel.
- Vinnova instämmer med Teknikföretagen i att det är viktigt att kunna följa upp de strategiska teknikerna, inte bara bland företag utan även i universitets- och högskolesektorn. Vidare finns ett intresse av att få en bättre bild av hur stor del av basanslagen som är konkurrensutsatta. Vinnova lyfter också att de ser mobilitet som en intressant aspekt som lyfts i propositionen och där det finns behov av att följa upp exempelvis de utökade möjligheterna till förenade anställningar.
- Universitetskanslersämbetet lyfter att det kan bli aktuellt att se över de finansieringskällor som SCB redovisar den ekonomiska statistiken för universitets- och högskolesektorn efter för att skapa bättre förutsättningar att följa upp externa och konkurrensutsatta medel. På UKÄ ser man också ett behov av att utveckla ny statistik utifrån initiativen i propositionen kopplat till strategisk rekrytering av biträdande lektorer. I samband med propositionen har UKÄ också fått två regeringsuppdrag kopplade till uppföljning av mobiliteten där, bland annat, de förenade anställningarna ska följas upp.
- Ledamöter från Klimat- och näringsdepartementet, Vinnova, Lunds universitet och Tillväxtverket diskuterar frågan om att mäta forskningens kvalitet och excellens. Lunds universitet framhåller att det är viktigt att se över vilka mått man tar fram för att fånga upp det som är intentionerna med propositionen då olika initiativ delvis drar åt olika håll vilket gör det svårt för lärosätena att positionera sig.
- I likhet med vad som lyfts av flera ledamöter ser SCB att propositionen innebär nya behov av att följa upp forskning kring strategiska teknikområden samt att kunna följa det statliga stödet till FoU. SCB ser också att det uppdrag som genomförs åt Joint Research Center kring regional innovationsverksamhet kan bidra till att belysa betydelsen av innovationskluster och andra regionala miljöer för innovation.
- Utbildningsdepartementet ser positivt på statistik över den strategiska rekryteringen av biträdande lektorer som Universitetskanslersämbetet lyfter och instämmer i att det finns

intresse av att försöka följa innovationskluster som Teknikföretagen lyfter. Vidare instämmer man i att man ser behov av att följa forskning inom de strategiska teknikområdena.

- På en fråga från Tillväxtanalys kring mikroföretag i den regionala innovationsstatistiken svarar SCB att mikroföretag inkluderas både i Forskning och utveckling i Sverige 2023 och i Innovation i företagssektorn 2022–2024 (CIS).

7. EU-förordningen European Business Statistics

EU har öppnat upp för en eventuell revidering av EBS-förordningen som är en gemensam genomförandeförordning för företagsstatistik inom EU. Revideringen innebär att allting som står i EU-lagstiftningen blir öppet för diskussion. På OECD diskuterar man referensperioden för innovationsundersökningarna där EU tillämpar en treårig referensperiod medan många andra OECD-länder har en tvåårig referensperioden. Finns problem med den längre referensperioden kring närhetsbias.

SCB vill verka för:

- Det huvudsakliga måttet på FoU-personal är anställd personal, inte total personal (anställd och ej anställd personal). Anledningen är att kvaliteten i uppgifterna om ej anställd personal är lägre på grund av svårigheter för uppgiftslämnare att rapportera dessa uppgifter, särskilt efter nedbrytning på yrke, kön och utbildningsnivå. Att använda anställd personal som den huvudsakliga indikatorn på FoU-personal skulle därför öka statistikens tillförlitlighet.
- Statistik avseende den privata icke-vinstdrivande sektorn bör bli frivillig eller göras till föremål för 1 %-regeln.
 - 1 %-regeln föreslås innebära att en sektor som bidrar med mindre än 1 procent till de nationella totalerna bör vara frivillig att leverera.
- Finansiering av transnationellt samordnad FoU bör göras frivillig (gäller Statliga anslag till forskning och utveckling).
- En separat genomförandeakt för FoU-statistiken liknande det system som finns för IT- och innovationsstatistiken. Detta skulle skapa större flexibilitet kring statistikens innehåll vilket är värdefullt inom FoU-området där exempelvis snabb teknikutveckling kan skapa nya behov.

Kommentarer/frågor:

- Tillväxtverket frågar om en förändring av EBS:en som gör statistik för den privata icke-vinstdrivande sektorn frivillig skulle innebära att SCB slutar producera statistik över sektorn. SCB svarar att PNP-sektorn främst har en roll som forskningsfinansiär i Sverige och detta kommer fortsatt att följas upp genom

undersökningarna riktade till övriga sektorer. Gällande sektorns egen FoU skulle frivillighet innebära mer flexibilitet men betyder inte nödvändigtvis att SCB kommer att sluta producera statistik för sektorn.

- Tillväxtverket lyfter också att det rådande säkerhetsläget i världen skulle kunna innebära ett ökat intresse för statistik över transnationellt samordnad FoU. Förekomsten av internationella kriser aktualiserar frågan om vilka länder Sverige har avtal med kring FoU.
 - SCB framhåller att statistiken över transnationellt samordnad FoU i dagsläget inte rapporteras på så fin nivå att denna typ av förhållanden kan utläsas. Bilateral forskningsavtal som innehåller statlig finansiering ingår i statistiken men kan inte brytas ner efter samarbetsland.
- På en fråga från Vinnova förtydligar SCB att punkten om transnationellt samordnad FoU endast avser statistiken över Statliga anslag till forskning och utveckling och inte berör Forskning och utveckling i Sverige.
- Vinnova lyfter vikten av att även fortsatt mäta den FoU-verksamhet som bedrivs av exempelvis konsulter då man annars missar en viktig del av FoU-verksamheten, särskilt inom vissa branscher.
 - SCB instämmer i att det även fortsatt finns behov av att mäta den ej anställda personalens insatser, men att detta bör göras på en mer aggregerad nivå för att minska de kvalitetsproblem som finns i dagsläget.
- Teknikföretagen frågar hur sannolikt det är att de frågor som SCB vill driva går igenom.
 - SCB bedömer det som sannolikt givet att det finns samsyn i dessa frågor internationellt. SCB kommer även att diskutera frågan och ta fram gemensamma ståndpunkter inom ramen för det nordiska FoU-nätverket.

8. Forskning inom strategiska teknikområden

SCB planerar att implementera en ny frågemodul i nästkommande omgång av Forskning och utveckling i företagssektorn för att följa upp strategiska teknikområden. Flera länder mäter redan olika typer av tematiska eller tekniska områden i sina FoU-undersökningar. Även SCB har tidigare inkluderat liknande frågor kopplade till bioteknik och AI.

Det finns ett antal olika källor att utgå ifrån för att identifiera vilka teknikområden det finns behov av att följa upp. EU-kommissionen pekar ut tio kritiska teknikområden, Vinnova har på uppdrag av Regeringen tagit fram förslag på strategiska tekniker för Sverige och forsknings- och innovationspropositionen lyfter framväxande och banbrytande tekniker.

Det finns stort överlapp mellan de olika listorna på teknikområden, men för vissa teknikområden finns skillnader i hur brett området är.

Kommissionens rekommendation om tio kritiska teknikområden	Vinnovas förslag på strategiska tekniker	Fol-propositionen: Framväxande och banbrytande tekniker
Avancerade halvledare Avancerad sensorteknik Avancerad konnektivitet, navigation & digitalisering	Avancerad digital teknik	Halvledare
Artificiell intelligens Robotik & autonoma system	Artificiell intelligens och autonoma system	Artificiell intelligens
Kvantteknik	Kvantteknik	Kvantteknik
Energiteknik	Energiteknik	Batteriteknik
Bioteknik	Bioteknik	Bioteknik
Avancerade material-, tillverknings- & återvinningsteknik	Material- och produktionsteknik	
Rymd- och hypersonisk teknik/framdrivningsteknik		Rymdteknik

Det finns olika sätt att följa upp teknikområdena. Antingen genom en kvalitativ fråga där företagen får ange med ja eller nej om de bedrivit FoU inom de olika teknikområdena, eller en kvantitativ fråga där FoU-utgifter för respektive teknikområde efterfrågas. En kvantitativ fråga ger mer information än en kvalitativ fråga. Erfarenheten från tidigare visar dock att det kan vara mycket svårt för företag att svara på en kvantitativ fråga. Många av områdena går på tvärs vilket gör att ett och samma FoU-projekt kan hänföras till flera områden. I sådana fall måste företaget göra en bedömning av hur stor andel av kostnaderna för projektet som ska rapporteras på respektive område vilket kan bli mycket betungande.

Ledamöterna inbjuds att diskutera kring följande frågor:

- Vilka strategiska teknikområden ser ni som prioriterade?
- Är det viktigast för er att nivån eller förekomsten av FoU-satsningarna mäts över tid?
- Vilka dimensioner är viktiga att följa?

Kommentarer/frågor:

- Tillväxtanalys frågar hur tidshorisonten ser ut för mätningen av teknikområdena och lyfter att det vore önskvärt med en lösning där det är möjligt att justera listan över teknikområden om nödvändigt längre fram. Tillväxtanalys ser förekomst som det viktigaste att mäta, även om nivåer på FoU-utgifterna är av intresse, och lyfter även att det är viktigt att vara medveten om att teknikområden SCB väljer att följa upp kan bli normerande. Vidare trycker Tillväxtanalys på vikten av tydliga definitioner av teknikområdena för att undvika tolkningsproblem.

- SCB svarar att planen är att uppföljningen ska göras tillsvidare, det är inte tänkt som en punktinsats, men nytta måste alltid vägas mot uppgiftslämnarbörda inför varje ny omgång. Vidare framhåller SCB att det inte finns något som förhindrar att listan uppdateras vid behov. SCB instämmer också i att det är av stor vikt att ta fram tydliga definitioner av de teknikområden man väljer att mäta.
- Teknikföretagen ser ett stort behov av att kunna bryta ner statistiken på finare nivå än de områden som föreslås i forsknings- och innovationspropositionen. Områden av intresse som saknas på listan är exempelvis cybersäkerhet, produktionsteknik och bearbetning av mineral och metall. Teknikföretagen ser också att det är av stort intresse att kunna följa FoU-utgifterna inom de olika områdena.
- Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) instämmer i det som lyfts av Teknikföretagen men lyfter också att det finns fördelar med att använda de områden som tas upp av EU-kommissionen då det skapar förutsättningar för internationella jämförelser.
- Vinnova ser också att det finns behov av att få ett kvantitativt mått för att kunna säga något om utvecklingen över tid och instämmer i det som lyfts av Teknikföretagen. Dessutom ser Vinnova behov av att följa forskning inom teknikområdena även i universitets- och högskolesektorn. Dimensioner som är av intresse är storleksslag, näringsgren och region. På en fråga från Klimat- och näringslivsdepartementet meddelar Vinnova även att man inväntar ett uppföljningsuppdrag om att ta fram indikatorer över de strategiska teknikområdena.
 - Teknikföretagen instämmer i att det finns behov av att följa teknikområdena även i universitets- och högskolesektorn samt framhåller att det hellre ser att SCB ansvarar för att ta fram indikatorer kring teknikområdena.
- Tillväxtverket ser ett behov av att kunna följa såväl förekomst som nivån på FoU-utgifterna inom de olika teknikområdena. När det kommer till att följa forskning inom teknikområdena i universitets- och högskolesektorn lyfter Tillväxtverket att det finns möjlighet att göra detta genom att titta på vetenskapliga artiklar, exempelvis genom textanalys stödd av AI. Forskningsfinansieringen går också att följa genom data från Swecris eller, i framtiden, GDP.
- Universitetskanslersämbetet lyfter att ytterligare en intressant aspekt är att veta i vilken utsträckning forskning inom teknikområdena sker i samverkan mellan akademi och näringsliv.

9. Utredning av FoU-skatteavdraget

I delbetänkandet av utredningen om skatteregler som gynnar forskning och utveckling¹ lämnas följande förslag:

- Taket för FoU-avdraget ska inte höjas eller slopas
- Kravet på 15 timmars FoU-arbete per månad ska slopas
- Definitionerna av forskning och utveckling ska förenklas och utvidgas
 - Kravet på att arbete med forskning och utveckling ska vara systematiskt tas bort
 - Kravet på att forsknings- och utvecklingsarbete ska vara kvalificerat ska också slopas
 - Det ska inte krävas att utvecklingsarbete har till syfte att ta fram nya eller väsentligt förbättrade produkter, endast att syftet är att ta fram eller förbättra produkter
 - Kravet på att man vid utveckling ska använda resultatet av forskning tas bort
- Förfarandet för att göra FoU-avdrag ska inte ändras
- Skatteverket ska ta hjälp av andra myndigheter

SCB ser att förslagen skulle kunna innebära att ett större antal företag gör skatteavdraget. Eftersom uppgifter om FoU-skatteavdraget används för att ta fram rampopulationen för FoU-undersökningen skulle detta i förlängningen kunna innebära en ökad uppgiftslämnarbörd då fler företag inkluderas, alternativt att SCB behöver prioritera annorlunda bland de administrativa datakällor som används vid ramframställningen för att uppgiftslämnarbördan inte ska bli för stor.

SCB efterfrågar ledamöternas input i frågan om behov av uppföljning av FoU-skatteavdraget samt annat statligt stöd till FoU.

Kommentarer/frågor:

- SCB förtydligar, med anledning av en fråga från Klimat- och näringslivsdepartementet, att förslaget om att förenkla och utvidga definitionen av FoU endast handlar om den definition som används för FoU-skatteavdraget och inte påverkar definitionen i Frascatimanualen som används i FoU-statistiken. Däremot finns en risk för viss spill-over till FoU-statistiken i form av att företag i FoU-undersökningen rapporterar samma verksamhet som de gör skatteavdrag för, trots att definitionerna skiljer sig.
- Tillväxtanalys ser ett tydligt behov av uppföljning av det statliga stödet och frågar om det är möjligt att följa upp hur mycket

¹ [Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna. SOU 2025:3](#)

pengar som företag behöver betala tillbaka efter att Skatteverket bedömt att de gjort FoU-skatteavdraget felaktigt.

- SCB svarar att det gjorts uppföljningar av hur många av de företag som granskas som får avslag av Skatteverket, men det finns inte någon systematisk uppföljning av hur mycket pengar det handlar om.
- På en fråga från Vinnova uppger SCB att det inte finns någon bedömning av hur många företag som skulle kunna tillkomma i FoU-undersökningen med anledning av utredningens förslag.
- Tillväxtverket instämmer med Tillväxtanalys i att det finns ett behov av uppföljning av FoU-skatteavdraget. Vidare ser Tillväxtverket att det vore intressant att följa upp de administrativa kostnaderna som uppstår hos företag som gör FoU-skatteavdraget. Tillväxtverket lyfter också att det vore bra om data kring det statliga stödet kunde samlas hos SCB givet att SCB redan nu har data kring FoU-skatteavdraget.
 - SCB ser positivt på att ta rollen som förmedlare av data kring det statliga stödet till FoU samlas.
- Teknikföretagen ser ett särskilt behov av att följa upp Vetenskapsrådets fria stöd.
- Vinnova instämmer med ledamöter från Tillväxtanalys och Tillväxtverket att det finns ett behov av mer systematisk uppföljning av såväl FoU-skatteavdraget som annat statligt stöd till FoU.

10. Övriga frågor

Nils informerar om att han slutar på SCB för en ny tjänst på OECD.

11. Summering och förslag på ämnen till nästa möte

Vinnova föreslår att projektledaren, Carl Wadell, för regeringsuppdraget Uppdrag om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer besöker användarrådet och berättar mer om arbetet med uppdraget på höstens möte.

SCB föreslår återkoppling kring den nya frågemodulen om strategiska teknikområden.

Ytterligare förslag på ämnen till nästa möte kan skickas till sekreterare Elin Stendahl (SCB).